

6
7702

Robert Braeco

NIT DE NEU

DRAMA EN UN ACTE

7

TRADUCCIÓ CATALANA
DE CARLES COSTA.

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

NIT DE NEU

Robert Bracco

Nit de neu

DRAMA EN UN ACTE

TRADUCCIÓ CATALANA
DE CARLES COSTA.

Barcelona
1935

No podrà representarse aquesta obra sense permís.
La *Sociedad de Autores Españoles* es l'encarregada dels drets de propietat.

BARTOMEU BAXARIAS-EDITOR
Passatge de Mercader, 10, interior.
BARCELONA. — 1909.

PERSONATGES

Salvador.

Angeleta.

Francisca.

L'acció a Nàpols. Epoca actual.

609291

ACTE UNICH

Una habitació molt pobra, però neta. Un llit de ferro de matrimoni ab llensols nets y cobrellit decent. Una taula de fusta sense barnisar. Dugues cadires de boga. Un armari y altres útils de casa dels més indispensables. Al mitg de l'habitació un braser apagat. A la capsalera del llit un Sant Crist. L'habitació dona una impressió de fredor. Una porta de dos baténs y una finestreta ab reixa de ferro. La porta y la finestreta estàn tancades. Es de nit. L'habitació està a les fosques.

ESCENA I

ANGELETA

(que dorm estirada sobre'l llit, embolicada ab un mocador d'abrich, donant l'impressió d'un cos sense vida Després d'un breu silenci se sent el cant una mica esmortuit d'un grupu sinistre de noctàmbuls).

UNA VEU

Dorm ben tranquila,
que ab molt cuidado tots sabrem vetllarte.
Y som dotzena
que encar que'ns vas deixar volem cantarte.

CHOR

Volem cantarte.

ANGELETA

(desperta, s'incorpora y aterroritzada, murmura) Verge Santíssima! (Silenci. Torna a sentirs e'l cant. Ella, sense moures, escolta).

UNA VEU

Que no't recordes
que al balconet sortíes a esperarnos,
y quan ens veyes
el temps se't feya curt pera cridarnos.

CHOR

Pera cridarnos.

UN DELS NOCTÁMBULS

(aixecant la veu per ferse sentir)

Aquesta porta ja no s'obra més que per un.

ANGELETA

(sense aixecar la veu, com si estés aprop seu el que ha parlat) Brètoll!

ALTRE NOCTÁMBUL

Y ara s'acosta'l privilegiat.

ANGELETA

(Pera si) Deu venir en Salvador. (impresionada) Què passarà si s'atreveixen a molestarlo? (salta precipitadament del llit y a palpen-tes, busca una llum de llautó que està dintre l'armari, l encén, s'acosta a la finestreta, l'obra una mica y observa) Ja se'n van. (més tranqui-la) Gracies, Deu meu! (tanca la finestreta y espera atentament que'n Salvador fassi la senyal de costum. Després se sent un xiulet perllongat. Animantse) Es ell! Es ell! (escoïta novament y se sent un altre xiulet, però més aprop. Preci-pitadament obra la porta).

ESCENA II

ANGELETA y SALVADOR. *Després el chor d'abans y després la veu de la FRANCISCA.*

(Salvador apareix. Porta barret usat y ame-ricana ab el coll aixecat. Li salta al demunt com si fos una criatura. Resten cls dos un mo-ment abrassats).

SALVADOR

Fa una nit que no es propia de Nàpols. L'aire es gelat y el fret se fica fins al moll dels ossos! Ja pots suposar el mal rato que ha passat pensant en que no podies comprar carbó y que jo no tenia diners pera portarten!

ANGELETA

Cap el tart el taberner de la cantonada me n'ha portat un poch y he pogut calentarme una mica...

SALVADOR

Ja sabs que no m'agrada que acceptis regals de ningú.

ANGELETA

No he tingut coratge per rebutjarlo. Patia tant! Dona una ullada'l brasser y't convenceràs de que me n'ha donat molt poch. *(silenci. Se disposa a tancar la porta. Abans treu el cap entre ls batens)* Salvador...

SALVADOR

Què vols?

ANGELETA

Comensa a nevar.

SALVADOR

(llensant el barret)

Aixís nevés fins que la neu ens cubrís a tots! *(se senta)*.

ANGELETA

(se li acosta afectuosament)

M'havies promés que tindries coratge...

SALVADOR

Y ahont puch trobarlo? Acaben de despedirme.

ANGELETA

T'han despedit?

SALVADOR

Si. Aquesta nit, després de tancar la botiga, l'amo m'ha dit que havia prés un altre dependent.

ANGELETA

Brètoll

SALVADOR

No, no es un brètoll. El mes passat va adelantarme dos mesades y me les ha perdonades. Qui paga té dret a exigir que'l serveixin bé y jo no he sapigut servirlo. Me falten hàbits de treball. He arriuat als trenta cinch anys, després de malgastar el temps entre les cases de dones de vida alegre, ahont te vaig conèixer, y les sales de joch, y puch assegurar-te que may havia pensat en treballar. Sabia jugar, la sort m'afavoria y sense necessitat de ningú'm tractava com un príncep... Però desde que hem volgut deixar les nostres habituts antigues tenim que lluitar ab la miseria completament desarmats. Per ara estem reduits a viurer dintre aquesta cova; però no tardarem a veurens al mitg del carrer.

ANGELETA

Hi ha que pendre paciència. Potser tot canviarà ab el temps.

SALVADOR

Ho dubto. T'has de convence de que jo may sabré guanyarme la vida treballant.

ANGELETA

Sembla mentidal! Siguent tant instruit! Jo recordo haverte sentit contar que havies sigut educat en un gran colegi, molt lluny de Nàpols.

SALVADOR

Es cert! Y era'l primer de l'escola! Un ver-dader prodigi! Els mestres, pera evitar que'm

tornés soberbi, m'amonestaven, diguentme: «Deu estar molt agrahit al seu senyor pare per haverli donat una inteligencia tant privilegiada.» Y, naturalment, com que la meva mare m'havia fet creure que jo també havia tingut un pare, que morí abans de la meva naixensa..., jo, agrahit, li enviava els més afectuosos recorts al cel... Y'n vols de medalles pel meu pit!... Y quin luxe d'uniforme!... Està clar... Allò era un col·legi de nobles y gent rica... y com la mare disposava de diners va ferme alternar ab els fills de les famílies més distingides. Aquella desgraciada s'havia ficat al cap adornarme ab tots els atributs externs d'un gentilhome. La sanch me la va donar impura, però, en cambi, va volguerme daurar la pell.

ANGELETA

Es indubtable que la seva intenció era bona.

SALVADOR

(*aixecantse bruscament*)

No la defensis; t'ho prohibeixo.

ANGELETA

La mare sempre es la mare, Salvador. No pot suposarse que may pugui tenir cap intenció dolenta vers son fill.

SALVADOR

No debía posarme al mon. Y en cas de ferho, havia de retenirme al costat seu pera evitar que ignorés la seva manera de viure. D'aquest modo, desde jove, m'hauria nutrit ab ab el llot de la seva casa, y aquesta malura, insensiblement, m'hauria penetrat fins a l'ànima, y més tart, al ferme home, hauria adorat a la meva mare, creyent que era la cosa més natural del mon continuar disfrutant tranquilament els fruits de la seva vergonya.

ANGELETA

(ab dolorosa humiltat)

No olvidis que jo també soch de la seva condició. *(pausa)*.

SALVADOR

(acostántseli y acariciantli'l cap)

Perdònem! *(pausa)* El teu cas... es diferent! Tu has tingut prou energía pera deixar aquella vida asquerosa abans d'arribar a vella. Me vas impressionar tant fonament quan m'indicares el desitg d'abandonarla y has sigut tant bona després que m'has fet olvidar per complert ton passat. Y si no't canses d'aquesta vida la gent tindrà que besar la terra que trepitges.

ANGELETA *(com entontida)*

Si no me'n canso?

SALVADOR

Tot es possible.

ANGELETA

No; sempre ab tu, Salvador. Vuy morir al teu costat y vuy que m'enterrin les teves mans... No ho creus aixís? *(Salvador procura amagar la cara. Angeleta abrassantla)* Si tens llàgrimes als ulls no me les amaguis. Vuy vèureles... Per què'm prives d'aquest consol? No son la prova millor de ton amor?

SALVADOR

(ab dolsor y quasi plorant)

Jo m'havía fet l'ilusió de que algún día podria dirte: «Al últim hem pogut salvarnos dels perills que'ns amenassaven». Però això, en consciencia, no puch dirtho. Veritat que no puch? Y lo que es pitjor encara; no dech alimentar l'esperansa de poguertho dir may.

ANGELETA

Donchs jo no l'he perduda l'esperansa,

Salvador. Mentres tu t'affligeixes y deixes anar lamentacions, jo estich plena d'esperansa y sento'l cor que vessa tendresa y vuy besarte y tornarte a besar com si'ns esperès una nit de goig demunt d'un llit de roses. (*el besa ab passió*).

SALVADOR

(*Ab desitg estranyament circumspecte li diu a cau d'orella*) Y si volguessim fernos l'ilusió de que fos realment de roses?

ANGELETA

No'm sembla mal. (*Salvador l'abrusa fortament. Se sent altre vegada'l cant dels noctám-buls*).

UNA VEU

Amor y gelos
aqui't tenen de ferm encadenada,
alimentante
ab el pa de passió que t'ha embruixada.

CHOR

Que t'ha embruixada.

(*Salvador al comensar la cansò s'ha separat de l'Angeleta com avergonyit d'haver sigut sor-prés, estremescut escolta procurant no exteriorisar lo molt que sofreix*).

SALVADOR

Has sentit?

ANGELETA

Mala negada fassin!

UNA VEU

Abans passaves
aprop de tots nosaltres les vetllades,
y sospiraves
per les proves d'amor que t'hem donades.

CHOR

Que t'hem donades.

(*Salvador plè d'ira està per obrir la porta*).

ANGELETA

(*desesperada'l deté*)

Qué vols fer, Salvador? Son molts!... Vas a cercar la mort.

SALVADOR

(*intentant desfersen d'ella*)

Si puch escanyarne un, no m'importa que'm matin.

ANGELETA

(*desde la porta impedint que surti*)

Per Deu, Salvador, no surtis... Deixa que m'insultin... insultem tu, si vols... però no vagis a caurer en mans d'aquets desanimats que ja m'han martirizat en altre temps.

SALVADOR

(*Desistint, retrocedeix y s'assenta abatut. Pausa llarga*) Està bé! Veig que he d'esser cobart y ho seré. Demà aquets mamarratxos tornaran a ofendrens ab els seus cants; vindran totes les nits devant de la nostra porta y jo tindré que callar y escoltarlos... perque elis son molts y jo estich sol... Fins tindré d'escoltarlos ab respecte... Sí, sí, ab respecte... considerant que t'hauran protegit alguna vegada.

ANGELETA

Per Deu! Quines coses dius!

SALVADOR

Donchs busca tu el medi de que no'ns trepitgi qui tingui capritxo de ferho!

ANGELETA

Hi ha molta gent que se'n va de la terra ahont ha nascut... També podríem marxar nosaltres.

SALVADOR

(*aixecantse y ab vehemencia*)

Y ahont son els diners pera empendre el

viatge? Està vist que parles sense meditar lo que dius. No més te preocupes del nostre amor... Que't penses que solsament ab l'amor a la butxaca podem empendre la ruta pel mon? Y además, ahont aniríem? No, no; hem de quedarnos aquí, ficats en aquesta presó, alimentantnos de passió, segons canten els teus amichs, y sofrint la burla de tots els que presumeixen d'haverte protegit. (*Angeleta, aniquilada, se senta y calla per prudencia. Pausa.*) No hi ha que ferse ilusions! Hem de tenir el bon sentit de tornar cada hu de nosaltres al lloch d'ahont sortírem fa quatre mesos. Tothom porta impresa aquí (*senyalant el front*) la seva direcció, lo mateix que les cartes que's depositen a correus... y vulguis o no, hi ha que anar ahont marca la direcció.

ANGELETA (*tímidament*)

Això es bó per dirho, però jo tinch la seguritat de que no't separaràs de mi.

SALVADOR

(*fingint no haver sentit rès continua enraonant.*) Sembla que'ns hem empenyat en caminar contra la corrent! Això serà molt divertit pels espectadors, però a nosaltres pot costarnos inclús la vida!... Acabem, donchs, d'una vegada ab aquesta forma de bogeria anomenada amor. (*S'assenta lluny d'ella en el banch, estirant les cames. Pausa. Després dialogan ab tristesa y lentament. Cada paraula sembla que tingui un matís de tristor.*)

ANGELETA

(*abrigantse ab el mocador*)

El fret va apretant per moments... Està gelant... Si aquesta nit no vols dormir aquí (*senyalant el llit*) al menys pren el cobrellit y y abrigat.

SALVADOR

Y tu ab que t'abrigaràs?

ANGELETA

Ja tinch el mocador.

SALLADOR

Però si estàs tremolant.

ANGELETA

No hi fa res.

SALVADOR

Lo que has de fer es ficarte al llit. *(pausa. Truquen a la porta. Salvador aixecantse)* Qui serà?

ANGELETA *(acostantseli)*

Salvador, tinch por.

SALVADOR

Por! De què? Haurà sigut algún viandant que voldrà bromejar. *(silenci. Després tornar a trucar).*

ANGELETA

No ho dubtis: hi ha algú. *(esporuguida)* Mentres no hagin tornat aquells brètols? *(Salvador se mossega'ls llavis, pàlit y molt impressionat. Angeleta obre la finestreta, mira y queda calmada).* No, Salvador, es una dòna.

SALVADOR *(ab sobressalt)*

Una dòna?

ANGELETA

Sí, una dòna. No he pogut vèureli la cara perque porta un farsell gros sobre les espatlles...

SALVADOR

(instintivament se dirigeix corrent a la porta, interrogant depressa y ab aspró) Qui ets? Diguem qui ets? Vuy sentir la teva veu. Diguem qui ets?

FRANCISCA

(desde fora, dèbilment)

Soch la teva mare.

SALVADOR (*furiós*)

Vésten! Vésten!

ANGELETA

(*ab accent bondadós*)

No la tractis aixís! Fesho per la teva Angeleta!

SALVADOR

Però qué vol de mí? La veig continuament: sembla la meva ombra. No'n té prou de seguirme y vigilar-me que fins m'ha de cercar en la meva cova? Aquesta dòna es com l'espectre del meu destí indignel

FRANCISCA

(*desde fóra ab veu tremolosa*)

Vinch a portarvos un poch de carbó. La nit es molt agre... Espero que no'm despreciaràs la mica de calor que t'ofereixo.

ANGELETA

(*implorant tímidament*)

Salvador!...

SALVADOR

(*intenta obrir, però no ho fa obeint a una repulsió invencible. Després a l'Angeleta, ab veu baixa y mirant a terra*). Obre tu.

ESCENA III

ANGELETA, SALVADOR Y FRANCISCA

(*Francisca al arribar al llindar de la porta mira, com escudrinyant; se deté, conservant encorvat el cos pel pes del sach de carbó. Té uns seixanta anys, però sembla més vella a causa dels sofriments. Va mal vestida. En sos cabells despentinats. en el vestit y en el sach se veuen blanquejar borrarons de neu*).

ANGELETA (*referintse al sach*)

Donéumel.

FRANCISCA

Pesa molt.

ANGELETA

Jo us ajudaré.

FRANCISCA

Moltes gracies. (*Les dos acosten el sach al brasser. Salvador que s'ha quedat en segon terme pera evitar les mirades de la Francisca, acorrolat per la compassió que sent y per la humillació, pera sostraures a la situació, pren el barret y surt, aclaparant, procurant no fer fresca y evitant ser vist*).

ANGELETA

(*Després d'haver ajudat a la Francisca a transportar al sach l'interroga ab intimitat tímida y afectuosa*) Y com heu sapigut que estavem tant necessitats?

FRANCISCA

Hi ha nits que'm passo tres y quatre hores arrimada a la vostra porta. Me poso encongida'l recó y faig veurer que dormo. Moltes vegades, aprofitant el silenci de la nit y escoltant ab atenció, reculleixo part de la vostra conversa. Abans de venir a baladrejar aquells brètols ja estava en el meu seti acostumat. Quan en Salvador ha aparegut pel fons del carreró m'he retirat a l'ombra pera evitar que'm vegés. He notat que obries la finestreta pera vigilar y en aquell moment he tingut la seguretat de que'ls nostres cors palpitaven pel mateix motiu. Jo't benehía y pensava: «Si es necessari serém quatre brassos pera ajudarlo». Afortunadament aquells jovenots han desaparegut, ell ha entrat sense novetat y jo he dat gracies a la verge quan he vist que tancava la porta.

ANGELETA

(*mirantla ab estranyesa y tendresa profunda*)
 Vos també vigileu sempre?

FRANCISCA

Sempre.

ANGELETA

Ho has sentit, Salvador? (*Se gira y s'alarma al no veure a Salvador.*) Ahont haurà anat? (*Corre vers la porta y al veurel al carrer, ab veu calenta y gest expresiu.*) Vina, Salvador... Entra, que pots posarte malalt ab el fret que fa.

SALVADOR

(*desde'l carrer asprement y ab dolor*)
 No vuy enterarme de la vostra conversa.

ANGELETA

Vina. Lo que parlem no pot desagradarte.
 Vina.

FRANCISCA

(*ab ansietat y baixant la veu*)

No, no'l cridis encara. La Providencia l'ha allunyat. (*Baixant la veu, depressa y ab misteri*)
 He vingut pera portarvos diners.

ANGELETA

(*ab sorpresa y alegria*)

Es possible? (*Cambiant de tò.*) Siguent vos tant pobre!

FRANCISCA

Ja fa temps que'ls guardo per donàrlosi y aquesta nit m'ha semblat que si'ls retenia un moment més en poder meu cauria en pecat mortal.

ANGELETA

(*ab expressió d'espant*)

Ell no'ls voldrà aquets diners.

FRANCISCA

Me faig l'ilusió de que si li dius que vas a esser mare no s'atrevirà a refusarlos.

ANGELETA (*maravellada*)

Y com ho sabeu això?

FRANCISCA

Ho sé... Y també he comprés que encara no'n sab rès en Salvador.

ANGELETA

Es cert; no ho he confesat per por de que's disgustés. Però vos per virtut de quin miracle heu pogut sapiguerho?

FRANCISCA

Jo m'entero de totes les teves coses com si visqués al costat teu.

ANGELETA

Que potser m'heu vist anar aquets dies a casa de certa dòna?

FRANCISCA

T'he seguit.

ANGELETA

Y després?

FRANCISCA

Sapiguent qui es aquella dòna he pogut endevinar tot lo demés.

ANGELETA

Hi anava perque no'm sentía bé... Temía tant perdre el fruit del nostre amor!

FRANCISCA

Quina bondat y quina bellesa se desprén de la teva cara esgrogueida! Si no fos per la por que m'inspira en Salvador, ja m'hauría acostat abans pera dirte: «No't preocupis pel fill que ha de venir perque jo tinch lo necessari pera ferlo creixe sà y fort.» Y com no esperava poguerte parlar a solas aquesta nit, per

aquest motiu havia ficat dintre del sach de carbó una bossa ab diners.

ANGELETA (*febrilment*)

Donèumela desseguida! Depressa! No vuy que la vegi en aquest moment. Quan sereu fora, si no'm falta valor, li diré tot... (*mirant a la porta busca la bossa*) Ara seria una imprudencia!

FRANCISCA

(*també busca la bossa y la trova al moment dintre del sach*) Ja la tinch... Amàgala... Amàgala...

ANGELETA

(*amaga la bossa en el seu pit*)

Verge Santíssima, donéume'l valor que necessito!

FRANCISCA

(*baixant la veu y ab circunspecció*)

Si continúes vivint com fins ara pariràs un fill malaltís.

ANGELETA

Prefereixo la mort abans de carregar aquest pes sobre la meva consciencia!

FRANCISCA

L'hivern es molt cru y la fam consumeix. Creume a mi, s'imposa no perdre temps. (*Angeleta sent els passos de'n Salvador que s'acosta y fa un signe a la Francisca pera que calli*).

SALVADOR

(*Al moment d'entrar se para ab desconfiança. Pausa breu. Després a la Francisca:*) Sembla que la meva presencia t'ha fet tornar muda?

ANGELETA

Com havies dit que no volíes enterarte de la nostra conversa...

SALVADOR

(mirant a les dos)

No es pas per això que ha callat. Deu esser per altre cosa.

ANGELETA

Puch assegurar-te que no es per res contra teu.

SALVADOR

Qui sab!

ANGELETA

Ella t'estima tant com jo.

SALVADOR

(Dirigintse ràpidament y amenassador a la Angeleta) Ha arribat el moment de preguntarte: se t'ha ocorregut may l'idea de que poguessim alguna vegada viure ab lo que abans tu feyes?

ANGELETA

May: encare que't vegés a l'agonía.

SALVADOR

Donchs, si es aixís, no deus dirme que ella m'ha estimat tant com tu m'estimes.

FRANCISCA *(ab humiltat)*

Quan tu eres noy, jo no sabia... no podia sapiguer... Ningú m'havía ensenyat res tocant al honor. Vas esser tu qui va comensà a ensenyarme, despreciantme, malehintme... Desde llavors vaig volguer viurer pobrement. Tenia trenta vuyt anys, però tothom me deya que encare era hermosa. Malehida hermosura que tant horror m'has inspirat després de lo que tu vas ensenyarme! Pera mereixer el teu amor y el teu perdó he mortificat el meu cos ab tota mena de privacions y he viscut de la caritat cristiana...

SALVADOR *(conmogut)*

Aquestes mortificacions que t'has imposat

com càstich podràn salvarte l'ànima... quan acabis de sofrir en aquest mon... y això serà molt just... Però, desgraciadament, no han pogut traurem del cos les metzines que m'havies donat y que'm rosegaran per sempre. (*acostantse a la Francisca com pera mostrarli l'interior de son ser*) Mirala d'aprop aquesta confusió d'odis, d'amargures y de dolors que s'han pastat aquí dintre. (*Francisca quasi amagant la cara se li acosta una mica. Salvador continuant*) Miral d'aprop aquest monstre, meitat caballer y meitat captaire; mitg ignorant y mitg instruit; a mitjes generós y crudel a mitjes; meitat coratjós y meitat cobart! Ah, no pots imaginarte lo trist que es menar una existencia com la meva! La deshonra'm repugna y no obstant, sempre m'envolta. No sé adaptarme a la pobresa y no soch més que un captaire! Trech del fanch una dòna que's fonia de passió per mi y mentrestant renego d'aquell moment de bondat y espero que vinguis tu, precisament, a oferirli lo que jo no puch comprarli! Si al menys tingués en aquest moment la forsa necessaria pera perdonarte, no sentiria, Deu de bondat, tant aplastant el pes de la meva humillació.

FRANCISCA (*tremolant*)

Jo no he vingut pera que'm perdonis, Salvador. Ja fa molt temps que n'he perdut l'esperansa perque veig que no pots ferho.

SALVADOR (*més conmogut*)

A vegades, quan te veig esporuguida, ab aquesta cara de dolorosa y aquets ulls enfonsats que brillen com dos llànties de sepulcre, sento un torment terrible y m'entren desitjos de cridarte: mare, mare meva, acostat a mi com una mare s'acosta a son fill... Però de sobte les metzines que vas donarme'm pujen al cap, descomposantme'l cervell, y m'ubriaguen, m'encén y m'obliguen a lluitar ab mi

mateix!... Llavors sembla que tinch dintre del pit dos cors que topen; llavors voldrie arrancarme ab les ungles aquets ulls que no puch aclucar pera no tornar a veurer els teus que tanta pena'm fan!

FRANCISCA

Jo't prometo que d'avuy endevant sabré amagarme millor... No deixaré de veuret, però evitaré que'ls teus ulls tinguin que topar ab els meus. Aixís no t'atormentaré ni tindràs que pensar en que espero que'm perdonaràs. Has permés que entrés a casa teva, m'has deixat parlar ab l'Angeleta y jo t'ho agraeixo y me'n vaig contenta, Feva tant temps que ho desitjaval (*s'aixuga algunes llàgrimes*) Y si m'ho permets, Salvador, te suplicaré que no abandonis a aquesta jove tant bona... perque res pot confortar l'ànima d'un home desgraciat com la humanitaria acció d'aixecar a una dona caiguda. (*Angeleta sanglotant li posa'ls brassos al coll. Francisca estrenyentla contra'l seu pit y plorant, li dona un petó al front*) Aquest per tu... Y aquest (*li dona un altre petó perllongat al front*) per ell. (*s'allunya lentament, ab dolsor, y mirant al seu fill, surt*).

ESCENA IV

SALVADOR Y ANGELETA

(*Salvador s'ha assentat aprop de la taula, apoyanti el cap. Angeleta després de passarse el mocador pels ulls, ajusta la porta, pren del recó trossos de paper y els coloca en el brasser, treyent abans la cendra*)

SALVADOR

(*girantse com pera assegurar-se de que ha sortit la Francisca, veu que la porta està ajustada y pregunta perplexe:*) Per què no has tan-
cat la porta?

ANGELETA

Encara sospites? L'he deixada ajustada perque s'encengui millor el brasser. (*ab un misto encén els papers que havia colocal en el brasser. posant desseguida entre les flames un punyat de carbonisa y després trossets de carbó als que dona aire ab un ventall pera animar el foch*).

SALVADOR (*sense ira*)

Espero que ara'm diràs de què t'ha parlat la mare.

ANGELETA

Si fossis més rahonable... Si no la odiessis tant...

SALVADOR

Tu no podràs may comprendre lo que he sofert y sofreixo encara per culpa seva! Y puch assegurar-te que no es pas a n'ella a qui odio sino a mi mateix. (*intentant convencer-la*) Si jo no fos tan pobre'm faltaria temps pera ajudar-la, naturalment, sense que ella ho notés, y procurar-li una vida menys penosa. Això'm sembla que no es pas odiar. Soch molt més rahonable de lo que tu't creus... y per aquest motiu ella fa molt mal de venir ab misteris.

ANGELETA (*ab reticencia*)

Precisament la teva mare'm parlava de la miseria que passem .. y lo que tu voldries poderli donar... ella ha vingut a oferírnosho.

SALVADOR

Aixís, donchs, tindrem que partirnos els diners que ella reculleix captant?

ANGELETA

No ha dit rès d'això!

SALVADOR

Donchs què ha dit? (*pausa*).

ANGELETA

Acostat... Vina aquí que't treuràs un poch el fret.

SALVADOR

Déixat de fret. (*pausa*).

ANGELETA

(*S'aixeca y se li acosta per l'espatlla y li rodeja amorosament el coll ab els brassos*) Salvador! (*com no atrevintse y aixecant els ulls*).

SALVADOR

Continúa.

ANGELETA

Si... la teva mare ..

SALVADOR

(*com volguentli donar coratge ab el tò de la seva veu.*) Avant!...

ANGELETA

Si la teva mare ens hagués portat...

SALVADOR

(*aixecantse indignat*)

Diners?

ANGELETA

No't posis aixís!

SALVADOR

(*ab els ulls esverats*)

Ahont son aquets diners? Ahont? Vuy vèurels!

ANGELETA (*tremolant*)

Més tart els veuràs.

SALVADOR

Ahont els has posat? Ahont?

ANGELETA

No't posis aixís, Salvador, que m'espantes!

SALVADOR

Ensènnyem desseguida aquets diners si no vols que'm torni boig.

ANGELETA

Jo'ls tinch, però calmat, però calmat que ja'ls veuràs més tart. (*Salvador l'agafa fortament y la palpa.*) Espera! Espera un moment!

SALVADOR

(*li treu del pit la bossa y fa una rialla estrident y nerviosa.*) Altra vegada tornen a sortir aquets diners indignes. Veus aquesta bossa? Es la mateixa ab la que va intentar retènimme al costat seu molts anys enrera, quan al entrar en sa luxosa casa vaig sentir un moviment invencible de repugnancia. Aquell dia, després d'escupir damunt de la bossa, vaig anarmen per sempre! Y aquella desgraciada que ha passat tant temps torturantse y captant ha volgut, per forsa, conservar pera'l seu fill les economíes de llavors!... Això a tu't semblarà extraordinari! Estich llegint dintre del teu cor l'admiració y la gratitut que t'inspira la seva manera de procedir... Ah! (*fa un gest d'asco, intentant tirar la bossa al foch.*)

ANGELETA

(*agafantlo pel bras.*) Nol (*Pausa breu.*)

SALVADOR

(*deixant caure la bossa damunt del sach.*) Es molt natural tot això! Comprench que us ha-gueu entés les dugues perfectament!

ANGELETA

(*resolta y ab energia que fins ara no podia preveures, aixecant el cap y ab veu vibrant.*) Donchs, bé, vas a sapiguerho tot. No es ni per tu ni per mi que he impedit que cremessis la bossa! No, Salvador! Sabs per què ho he impedit? Perque vaig a esser mare. Si, jo també tindré un fill a qui espero ab el mateix desitg

que'ls desgraciats que passen la nit al ras esperant la llum del sol.

SALVADOR

Què dius? Estaves segura de que anaves a esser mare y m'ho amagaves?

ANGELETA (*dolorosament*)

T'ho havia amagat perque temia haver comés un delicte. M'havies dit tantes vegades que una dòna de la meva condició tenia el deber sagrat de no ser mare! Però com jo havia comés el delicte ab tu, no volia renunciar a una cosa que'm semblava tant hermosa. No obstant me torturava l'idea de tenir que comunicartho. (*cambiant de tò y ab solemnitat*) La confessió m'ha sortit de l'ànima pera veure si lograva interessar la teva pietat a favor del que ha de naixer. Ara tu decidiràs. Si no t'afligeix l'idea de que'l nostre fill vingui al mon en mitg de la miseria més horrible, ja pots tirar aquets diners al foch y preparar per donar compte a Deu de la teva manera de procedir! Jo ja sabs que'm resigno a tot.

SALVADOR

(*febrilment, entre espasmes d'angoixa profunda y de ferocitat comprimida*) Apreta, apreta més fort, si pots, ara que'm tens ben subjectel Per compassió vers el ser que portes en tes entranyes, destrueix la meva consciencia, acaba ab aquesta darrera escata del meu honor, que jo volia salvar, y fesne drapets pera adornar el seu bressol! No! No! No! No'ls vuy admetre aquets diners! Tornaré a la vida de vagamón, tornaré a les cases de joch, apendré les males arts dels tahuls, ho faré tot, però conseguiré, per fi, deslliurarme de tots aquets amors apassionats que m'encadenen a les dònes que s'han venut.

ANGELETA

(com si veyés obert un abim als seus peus)

Pensa, Salvador, que si m'abandones jo no tindrè cap motiu pera continuar vivint.

SALVADOR

Viuràs pel teu fill a qui ja estimes més que a mi.

ANGELETA

No, no es cert! No es cert!

SALVADOR

(continúa frenétich)

Si que es cert. Ara mateix me'n acabes de donar la prova més convincent y jo t'asseguro que marxant faig una bona acció.

ANGELETA

Salvador, escoltem per caritat.

SALVADOR

(en el mateix to)

Aquells diners que jo refuso per segona vegada, tu pots pèndrels perque no poden inspirarte repugnancia, y ab ells allunyes el perill de que naixi el teu fill en la miseria. Ab lo que t'ha donat la mare no necessites de mi pera viure allunyada del vici.

ANGELETA

Per Deu, Salvador.

SALVADOR

Y jo recobraré per complert la meva llibertat... y si torno a topar en el camí ab dónes com tu y com ella, t'asseguro que'n fugiré com d'un apestat! *(agafa'l barret y surt corrent vers la porta).*

ANGELETA *(agafàntseli)*

Una paraula no més, Salvador.

SALVADOR

(se para un moment y després la deixa anar dient ab ferocitat) No! (se precipita vers la porta y desapareix).

ESCENA V

ANGELETA y FRANCISCA

ANGELETA

(crida desafortadament)

Ja no tornaré a veurel! (queda bambolejant ab els brassos estesos com si busqués un apoyo en el aire. De sopte's fixa en el braser corre vers ell y tira la bossa al foch, bufant després pera avivarlo. S'assenta a terra y agafa carbó pera omplenar el braser).

FRANCISCA

(desde fora ab veu que sembla de lamentació)

Angeleta! (Angeleta resta inmòvil, escoltant, ab les mans plenes de carbó. Francisca desde fora) Jo també estich decidida a fer lo mateix que tu t'has proposat. (Angeleta obre'ls ulls com en extasis. Pausa. Francisca desde fòra) Me vols per companya?

ANGELETA

Si... Veniu... (posa'l carbó en el braser y's disposa a pendren més).

FRANCISCA

(ab la cara cadavérica, la veu feble, els ulls brillants y ab la rojor dels focs follets, entra lentament, colcantse al costat de l'Angeleta) Aquesta vegada també he comprés la teva situació! (se miren intensament y quasi sense fer cap gest se comuniquen el seu pensament. Després, mentres l'Angeleta, encarcerada y ab moviment isocrònic venta'l foch, la Francisca agafa'ls coxins del llit, tanca bé la porta y els

posa a terra pera tapar bé y evitar que entri aire per sota la porta. També tapa'l pany ab un mocador).

ANGELETA

(al veure que'l carbó comensa a guspirejar deixa'l ventall, s'assenta a terra, aprop del braser, y com implorant extén un bras y diu:)
Veniu.

FRANCISCA

(se li acosta, s'agenolla al costat seu, li recull el cap, pera colocalo sobre son pit y murmura donantli un petó al front). Aquest per tu... (després li dona un altre petó perllongat al front) Aquest per ell. (els carbons guspirejen y fan flames rojenques y blavoses. Les dugues dònes esperen la mort).

TELÓ

Preu: 1 pesseta